

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Філологічний факультет

Кафедра української і зарубіжної літератури

ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ
УКРАЇНСЬКОЇ І ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Завідувач кафедри

Ахундова І. Ахундова Ч. П.
(протокол № 1 від «31» Серпня 2021 р.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕХНОЛОГІЯ АНАЛІЗУ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

(повна назва освітнього компонента)

для здобувачів вищої освіти

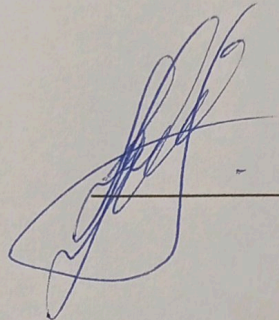
Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
Галузь знань	<u>01 Освіта / Педагогіка</u> (шифр і назва галузі)
Спеціальність	<u>014.01 Середня освіта. Українська мова і література</u>
Освітня програма	<u>Середня освіта. Українська мова і література</u>

Мелітополь, 2021

Розробники: Н.Ю. Акулова, доцент кафедри української і зарубіжної літератури, кандидат філологічних наук, доцент

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньої програми

A handwritten signature in blue ink is written over a horizontal line. The signature is stylized and somewhat illegible, but it appears to be the name of the program guarantor.

О.В. Юрченко

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Рівень вищої освіти галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика освітнього компонента	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 014.01 Середня освіта. Українська мова і література Освітня програма Середня освіта. Українська мова і література	Вибірковий	
Блоків – 2 у тому числі: курсозна робота – навчальна практика –		Рік підготовки:	
		4-й	4-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		VIII	VIII
		Лекції	
		12 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	4 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Навчальна практика	
		–	–
	Самостійна робота		
	66 год.	80 год.	
Тижневих годин – 2/2	Вид контролю залік		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 24 / 66

2. Мета освітнього компонента

Мета ОК – сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про актуальні теоретико-методологічні тенденції в літературознавстві, сформувати навички дослідника художньо-літературного твору, розвивати критичне мислення, естетичний смак, виховувати загальну й читацьку культуру, формувати необхідні для успішного здійснення майбутньої професійної діяльності компетентності..

3. Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування ОК:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі філологічної освіти, що передбачає застосування певних теорій та методів мовознавчої та літературознавчої, а також педагогічної наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 7. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Фахові компетентності

ФК 9. Здатність аналізувати епічні, драматичні і ліричні тексти в цілісній єдності та в розрізі поглибленого літературознавчого аналізу окремих аспектів.

ФК 10. Спроможність оцінити комунікативну і / або естетичну значущість художнього тексту; володіння навичками кваліфікованої інтерпретації різноманітних типів текстів, у тому числі й навичками розкривати їх смисл, простежувати зв'язки із культурно-історичним контекстом епохи, враховуючи різні форми і канали передачі й кодування інформації; володіння навичками зіставляти мови культур і демонструвати взаємодію мистецтв та використовувати їх у педагогічній діяльності.

4. Результати навчання

ПРН 10. Орієнтується в наявних концептуальних підходах до наукового дослідження художніх і мовних явищ; знає різні рівні міжтекстових зв'язків, розуміє специфіку функціонування інтертекstem та їх призначення в художньому тексті.

ПРН 15. Володіє різними видами аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції та новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної культури.

5. Програма освітнього компонента

Вступ. Програма вивчення вибіркового освітнього компонента «Технологія аналізу художнього твору» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта. Українська мова і література» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 014.01 Середня освіта. Українська мова і література. Вибірковий ОК «Технологія аналізу художнього твору» розкриває теоретико-методологічні засади літературознавчого аналізу; покликаний сприяти формуванню навичок дослідника художньо-літературного твору..

БЛОК I. Теоретичні та методологічні засади аналізу художнього твору

ТЕМА 1. Теорія літератури і методологія літературознавства
Теорія літератури в системі літературознавчих дисциплін. Методологічна база сучасного літературознавства. Теоретико-методологічні передумови літературознавчого аналізу. Історіографія літературознавства.

ТЕМА 2. Підходи до аналізу художнього твору
Художній твір як об'єкт літературознавчого аналізу. Цілісний аналіз художнього твору. Види допоміжного аналізу. Контекстуальний аналіз художнього твору (історичний, біографічний, літературний контекст). Семіоестетична природа літератури.

ТЕМА 3. Теорія літературного твору
Цілісність літературного твору. Склад поезики літературного твору. Зв'язок понять «літературний прийом» і «функція». Оптимальна організація літературного твору. Аналіз ідейного змісту художнього твору (тематика, проблематика, тенденція, пафос, ідея).

БЛОК II. Структура художнього твору та її аналіз

ТЕМА 4. Світ художнього твору
Художній світ літературного твору як категоріальне поняття. Літературний твір як художня модель дійсності. Рівні художньої реальності літературного твору. Концепція Д. Ліхачова про «внутрішній світ художнього твору». Аналіз художнього світу твору (деталь, предметний світ, хронотоп, психологізм, форми художньої умовності).

ТЕМА 5. Структура художньої форми
Сюжет і композиція літературного твору. Структура наративу. Композиція художнього мовлення. Ритмічна організація тексту. Композиція образного ладу. Система персонажів. Аналіз композиції (сюжет і фабула, типи композиційної організації, кут зору, надтекстуальні і позасюжетні елементи, мотив).

ТЕМА 6. Мова художньої літератури
Естетична реалізація мови. Загальні властивості художнього мовлення. Поетична форма художньої мови. Мовчання як художній прийом. Аналіз поетичної мови (лексика і стилістика, тропи, синтаксис та інтонація, поетична фоніка, темпоритм, вірші та проза).

6. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Σ	у тому числі					Σ	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
БЛОК I. Теоретичні та методологічні засади аналізу художнього твору												
Тема 1. Теорія літератури і методологія літературознавства	16	2				14	16	2				14

Тема 2. Підходи до аналізу художнього твору	14	2	2			10	14		2			12
Тема 3. Теорія літературного твору	14	2	2			10	14	2				12
<i>Разом за блоком I</i>	44	6	4			34	44	4	2			38
БЛОК II. Структура художнього твору та її аналіз												
Тема 4. Світ художнього твору	18	2	4			12	18	2				16
Тема 5. Структура художньої форми	14	2	2			10	14		2			12
Тема 6. Мова художньої літератури	14	2	2			10	14					14
<i>Разом за блоком II</i>	46	6	8			32	46	2	2			42
<i>Усього</i>	90	12	12			66	90	6	4			80

7. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми лекції та питання, що вивчаються	Кількість годин
1	<i>Теорія літератури і методологія літературознавства</i> 1. Теорія літератури в системі літературознавчих дисциплін. 2. Методологічна база сучасного літературознавства. 3. Теоретико-методологічні передумови літературознавчого аналізу.	2
2	<i>Підходи до аналізу художнього твору</i> 1. Художній твір як об'єкт літературознавчого аналізу. 2. Цілісний аналіз художнього твору. 3. Види допоміжного аналізу.	2
3	<i>Теорія літературного твору</i> 1. Цілісність літературного твору. 2. Склад поезики літературного твору. 3. Зв'язок понять «літературний прийом» і «функція».	2
4	<i>Світ художнього твору</i> 1. Художній світ літературного твору як категоріальне поняття. 2. Літературний твір як художня модель дійсності. 3. Рівні художньої реальності літературного твору.	2
5	<i>Структура художньої форми</i> 1. Сюжет і композиція літературного твору. 2. Структура наративу. Композиція художнього мовлення. 3. Ритмічна організація тексту.	2
6	<i>Мова художньої літератури</i> 1. Естетична реалізація мови. 2. Загальні властивості художнього мовлення. 3. Поетична форма художньої мови.	2
Разом		12

8. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми та питання, що вивчаються	Форми контролю	Кількість годин
1	Підходи до аналізу художнього твору Контекстуальний аналіз художнього твору (історичний, біографічний, літературний контекст).	Перевірка письмових робіт	2
2	Теорія літературного твору Аналіз ідейного змісту художнього твору (тематика, проблематика, тенденція, пафос, ідея).	Усне опитування, застосування QR-кодів, перевірка графічних завдань	2
3-4	Світ художнього твору Аналіз художнього світу твору (деталь, предметний світ, хронотоп, психологізм, форми художньої умовності).	Усне опитування, електронне тестування на платформі ЦОДТ	4
5	Структура художньої форми Аналіз композиції (сюжет і фабула, типи композиційної організації, кут зору, надтекстуальні і позасюжетні елементи, мотив).	Усне опитування, застосування QR-кодів, перевірка письмових робіт	2
6	Мова художньої літератури Аналіз поетичної мови (лексика і стилістика, тропи, синтаксис та інтонація, поетична фоніка, вірші та проза).	Усне опитування, перевірка графічних завдань	2
Разом			12

9. Самостійна робота

№ з/п	Теми і перелік питань, що винесені на самостійне вивчення
1	Теорія літератури і методологія літературознавства Історіографія літературознавства
2	Підходи до аналізу художнього твору Семіоестетична природа літератури
3	Теорія літературного твору Оптимальна організація літературного твору
4	Світ художнього твору Концепція Д. Ліхачова про «внутрішній світ художнього твору»
5	Структура художньої форми Композиція образного ладу. Система персонажів
6	Мова художньої літератури Мовчання як художній прийом

10. Методи навчання

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти при засвоєнні ОК на лекційних та семінарських заняттях використовуються такі методи: за логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: словесні (лекція, проблемна лекція, розповідь, евристична бесіда, навчальна дискусія, інструктаж; самостійна робота; інтерактивні методи на семінарських заняттях); практичні (конспектування лекцій, матеріалів самостійної роботи, тезово-цитатний конспект, самостійний науково-критичний аналіз художніх текстів, графічні роботи); наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження тощо).

Систематизація та узагальнення навчального матеріалу, розвиток креативних здібностей відбуваються шляхом використання технологій подвійного кодування інформації (інфографіка, скрайбінг-фасилітація, відеоскрайбінг, mind maps, елементи скетчноутингу, презентації, відеоматеріали тощо).

11. Форми і методи контролю

Усний та письмовий, електронне тестування за допомогою освітньої платформи Moodle, освітнього ресурсу WordWall, застосування QR-кодів, фронтальне та індивідуальне опитування, бесіда, перевірка письмових завдань та медіапроектів, проведення поточного контролю, контролю виконання завдань самостійної роботи, періодичного контролю (перша та друга контрольні точки), оцінювання підсумкового (семестрового) контролю. Семестровий контроль передбачено у формі заліку. Перелік тем, які будуть включені для оцінювання результатів навчання на певному етапі проведення контролю, відповідає блокам програми освітнього компонента.

12. Критерії оцінювання відповідно до видів контролю

Загальна система оцінювання курсу	<p>За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 \approx 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).</p> <p>Здобувач вищої освіти має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох</p>
--	--

	тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки. Якщо підсумковим контролем вивчення дисципліни є диференційований або недиференційований залік, то набраних таким чином 60 і більше балів достатньо для його зарахування.
Практичні заняття	<p>«5» – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов’язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв’язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«4» – здобувач освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов’язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв’язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – здобувач у цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв’язків і формулювання висновків.</p> <p>«2» – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач вищої освіти зобов’язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення здобувача до підсумкового контролю.

13. Рекомендована література

Основна

1. «Автор – твір – читач»: збірник наукових праць / ред. кол.: Є. М. Черноіваненко, Н. М. Шляхова, М. В. Пашенко. Одеса : Астропринт, 2012. 240 с.
2. Астрахан Н. Теорія літератури: основи, традиції, актуальні проблеми : навчальний посібник. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 296 с.
3. Ільницький М. Читаючи, перечитуючи... Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2019. 320 с.
4. Марко В. Аналіз художнього твору. Київ : Академія, 2015. 256 с.
5. *Supplanting the Postmodern: An Anthology of Writings on the Arts and Culture of the Early 21st Century*/ ed. by Rudrum D., Stavris N. New York : Bloomsbury Academic, 2015. 400 p.

Допоміжна

6. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія. Київ : Смолоскип, 2008. 360 с.
7. Еко У. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів / пер. з англ. М. Гірняк. Львів : Літопис, 2004. 384 с.
8. Зубрицька М. *Nomo legens*: читання як соціокультурний феномен. Львів : Літопис, 2004. 352 с.
9. Корвін-Пйотровська Д. Проблеми поезики прозового опису / пер. з пол. З. Рибчинська. Львів : Літопис, 2009. 208 с.
10. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту : посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2010. 496 с.
11. Література. Теорія. Методологія / упор. і наук. ред. Д. Уліцької; пер. з польськ. С. Яковенка. 2-е вид. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. 543 с.
12. Перкінс Д. Чи можлива історія літератури? Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2006. 152 с.
13. Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької. Вид 2-е, доп. Львів : Літопис, 2002. 832 с.
14. Ткаченко А. О. Мистецтво слова. Вступ до літературознавства : підручник. 2-е вид., випр. і доповн. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
15. Шляхова Н. М. Еволюція форм художнього узагальнення : навчальний посібник. Вид. 2-е, доп. Одеса : Астропринт, 2011. 152 с.

14. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Eagleton T. *Literary Theory: An Introduction*. U of Minnesota Press, 2008. 234 p. URL: https://mthoyibi.files.wordpress.com/2011/05/literary-theory_an-introduction_terry-eagleton.pdf
2. Fry P.H. *Introduction to Theory of Literature* // Open Yale Courses. URL: <https://oyc.yale.edu/english/engl-300>
3. Mendelsund P. *What We See When We Read: A Phenomenology*. New York : Vintage, 2014. 448 p. URL: <https://sites.google.com/a/hm.books-now.com/en457/9780804171632-57avinGEsigcu93>
4. *Methodology: An Introduction to Literary Theory*. In: *Writing About Literature* // *The Nature of Writng*. URL: <https://natureofwriting.com/courses/writing-about-literature/lessons/methodology/>
5. Oates J.C. *Literary Theory: Understanding 15 Types of Literary Criticism* // MasterClass. URL: <https://www.masterclass.com/articles/literary-theory-explained#what-is-literary-theory>